

3. Цивільне право України: Підручник: у 3 кн. Кн. 1 / За ред. Є.О. Харитонова, А.І. Дришпока. – Одеса: Юридична література, 2005. – 528 с.

Ключові слова: цивільне право, приватне право, банківська таємниця, режим таємниці, доступ до інформації.

Ключевые слова: гражданское право, частное право, банковская тайна, режим тайн, доступ к информации.

Key words: civil law, private law, bank secrecy, secret mode, access to information.

ДЕНИСЯК НАТАЛЯ МИКОЛАЇВНА

*Міжнародний гуманітарний університет,
доцент кафедри цивільного та господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук*

КОНСУЛ ЯК СУБ'ЄКТ НОТАРІАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Новітній етап розвитку українського суспільства, що ґрунтується на Конституції України, пов'язаний з адаптацією національної правової системи до міжнародно-правових стандартів. Це пов'язано, зокрема, із процесами глобалізації, інтенсифікацією міжнародного життя, розширенням взаєморозуміння між державами та їх прагненням надати своїм громадянам більше можливостей для реалізації прав та захисту інтересів на державному рівні.

Для нотаріального провадження характерним є чіткий поділ функцій між його учасниками: на нотаріусів, а також й на консулів, покладається відповідальність за результат процесу, а особи, які звернулися за вчиненням нотаріальної дії, зобов'язані підкорятися його вимогам. Необхідно зазначити, що специфіка нотаріальних функцій, які відбивають правову природу нотаріату як правового інституту, з одного боку, здійснює діяльність публічно-правового характеру, а з іншого – є інститутом громадянського суспільства, не дозволяє передати його функції іншим органам чи організаціям.

Так, під процедурою вчинення нотаріальних проваджень (нотаріальною процедурою) визначають встановлений законодавством порядок (механізм, послідовність) здійснення нотаріальних дій уповноваженими від імені держави суб'єктами, а також комплексний правовий інститут як сукупність визначених законом норм, якими регламентується послідовність та можливі варіанти поведінки суб'єктів у нотаріальних правових відносинах, загальні і конкретні умови вчинення нотаріальних дій (проваджень), а також права та обов'язки суб'єктів нотаріального процесу при вчиненні тих чи інших дій.

Нотаріальна діяльність консульських установ (консулів) України за кордоном здійснюється відповідно до Віденської конвенції про дипломатичні зносини 1961 року і Віденської конвенції про консульські зносини та факультативних протоколів до неї 1963 року, у яких зазначається, що Конвенції будуть сприяти розвитку дружніх відно-

син між державами, незалежно від відмінностей в їх державному і суспільному устрої.

У статті 3 «Виконання консульських функцій» Віденської конвенції про консульські зносини 1963 р. стверджується, що консульські функції виконуються дипломатичними представництвами та консульськими установами відповідно до положень цієї Конвенції, а у статті 5 подається перелік відповідних консульських функцій.

Перелік нотаріальних дій, вчинюваних консульським установами України, передбачений у статті 38 Закону України «Про нотаріат», а сама процедура вчинення таких нотаріальних дій регламентована у Положенні про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України, затвердженому спільним наказом Міністерства юстиції України та Міністерства закордонних справ України від 27.12.2004 року № 142/5/310. Вчинення нотаріальних дій консулами здійснюється у тісній єдності норм процесуального і матеріального права, що закріплені, зокрема, Цивільним кодексом України, Сімейним кодексом України, Законом України «Про міжнародне приватне право» та ін.

Однак, як показує практика реалізації консульських функцій, нотаріальна функція займає невелику частку серед інших консульських функцій й зводиться в основному до засвідчення вірності копій (фотокопій) документів і виписок з них; засвідчення вірності підпису на документах; засвідчення вірності перекладу документів з однієї мови на іншу; посвідчується час пред'явлення документів; приймаються у депозит грошові суми та цінні папери; приймаються на зберігання документи.

Згідно зі статтею 46 Закону України «Про нотаріат» консул управі витребувати від фізичних та юридичних осіб відомості та документи, необхідні для вчинення нотаріальних дій. Такі відомості і (або) документи повинні бути подані в строк, указаний консулом. Ненадання відомостей або документів на вимогу консула є підставою для відкладення, зупинення нотаріальної дії або відмови в її вчиненні. Нотаріально посвідчувані правочини, а також заяви та інші документи підписуються у присутності консула. Не приймаються для вчинення нотаріальних дій документи, що мають підчистки або дописки, закреслені слова чи інші незастережені виправлення, документи, текст яких неможливо прочитати внаслідок пошкодження, документи, у яких не можна прочитати все в них написане (наприклад, залиті чорнилом, потерті тощо) а також документи, написані олівцем. У разі проживання особи на значній відстані від посольства України необхідні нотаріальні дії можуть бути вчинені нотаріусом за місцем проживання. Консул може провести опитування громадян України за дорученням суду або слідчих органів, але така дія має здійснюватися не за нормами Цивільного процесуального кодексу або Кримінального процесуального кодексу України, а на підставі їх вільного волевиявлення.

Відповідно до статті 45 Консульського статуту України нотаріальні дії вчиняються у приміщенні консульської установи України. В окремих випадках нотаріальні дії можуть бути вчинені поза зазначеною

установою. Щодо реєстрації нотаріальних дій, то вона здійснюється як у спеціальних реєстрах вчинюваних нотаріальних дій на паперових носіях, так і в електронних реєстрах, до деяких із них консул має безпосередній доступ, а до інших вноситься інформація про вчинені нотаріальні дії через Міністерство закордонних справ.

Консульський архів і документи консульської установи, зокрема, нотаріальні згідно статті 61 Віденської конвенції недоторкані в будь-який час і незалежно від їхнього місцезнаходження, за умови, що вони зберігаються окремо від інших паперів і документів, і зокрема, від приватної кореспонденції глави консульської установи і будь-якої особи, що із ними працює, а також від матеріалів, книг і документів, що відносяться до їхньої професії або заняття, тобто у спеціальних приміщеннях із сигналізацією, сейфах, вогнетривких шафах. Питання нотаріального діловодства у консульських установах та забезпечення збереження нотаріальних актів та порядок передачі таких документів до Державного нотаріального архіву мають дуже важливе значення та повинні бути вирішені на законодавчому рівні.

Вчинення консулом нотаріальних дій за міжнародними угодами здійснюється у межах міжнародних конвенцій щодо дипломатичних і консульських зносин, які вважаються основними правовими документами, що регламентують нотаріальну діяльність консульських установ і дипломатичних представництв, за міжнародними договорами і консульськими конвенціями у межах інтеграційних об'єднань та міжнародних організацій, учасниками яких укладаються договори про консульські зносини, за двосторонніми міжнародними угодами, як правило двосторонніми консульськими конвенціями між державами, та на підставі консульських статутів держав, якими керуються у нотаріальних провадженнях у сфері зовнішніх зносин. Є проблеми в охороні та захисті безспірних прав громадян України, які перебувають за кордоном, оскільки діяльність консулів має підпорядковуватися не тільки законодавству України, міжнародним договорам, а й враховувати положення законодавства країни перебування.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про нотаріат» від 02 вересня 1993 року № 3425-XII.
2. Цивільний кодекс України прийнятий Верховною Радою України 16.01.2003 г. // Відомості Верховної Ради України, 2003. – № 28-29. – 137 с.
3. Сімейний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21–22.
4. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Положення про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України» 27 грудня 2004 року № 142/5/310
5. Віденська конвенція про дипломатичні зносини, 18 квітня 1961 року.
6. Про Консульський статут України: Указ Президента України від 02 квітня 1994 року № 127/94 (Із змінами, внесеними згідно з Указами Президента № 1043/96 від 05.11.96, № 150/97 від 17.02.97, № 70/99 від 27.01.99, № 474/2002 від 21.05.2002).

7. Кізлова О. С. Категорія «договір» як підстава виникнення правової норми Концептуальні риси // Юридичний вісник. 2013. № 1. С. 101-107.
8. Фурса Є. Є., Козяр-Скок Л. В. Окремі питання спадкування з іноземним елементом: консул, нотаріус, суд: монографія. Київ: Алерта, 2017. 384 с.
9. Фурса Є. Є. Вчинення консулом нотаріальних дій щодо спадкування майна : автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2015. 19 с.
10. Чекіта В. Г. Правові засади вчинення нотаріальних дій консулом // Вплив глобалізації на соціально-економічний розвиток / Матеріали науково-практичної конференції, Чернівці, 15-16 грудня 2016 р. Т. 4. Київ: Науково-видавничий центр «Лабораторія думки», 2016. С. 7-9.

Ключові слова: консул, суб'єкт, умови, нотаріальні дії, нотаріальний архів, дипломатичні представництва, консульські установи, міжнародні угоди, нотаріально посвідчувані правочини.

Ключевые слова: консул, субъект, условия, нотариальные действия, нотариальный архив, дипломатические представительства, консульские учреждения, международные соглашения, нотариально удостоверяемые сделки.

Key words: consul, subject, conditions, notarial acts, notarial archives, diplomatic missions, consular offices, international agreements, notarized transactions.

ГЛИНЯНА КАТЕРИНА МИХАЙЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ОХОРОНИ ДИТИНСТВА

Рух української громадськості до відкритого, європейського суспільства зумовлює спалах зацікавленості усієї спільноти питаннями прав дитини, що всебічно обговорюються, стають предметом дискусій, міркувань широкого суспільного загалу. Піклування про дитину, створення необхідних умов для її всебічного розвитку, забезпечення прав та свобод – це один із основних етапів на шляху трансформації всіх сторін суспільного життя в Україні.

Неналежна увага до процесу розвитку дитини, до реалізації її прав та свобод веде до викривленого сприйняття нею навколишнього світу, підміни ідеалів, що може відобразитись у поширенні дитячої злочинності, безпритульності, криміналізації суспільства. У дітей, що зростають у несприятливих умовах, розвивається агресія. Злочин для них – це протест проти суспільної байдужості, форма самоствердження і підвищення самооцінки. Недієвість законодавства, декларативність прав та свобод дитини провокують знецінення права в її свідомості, а доступність наркотиків, алкоголю, розповсюдження відеофільмів насильницького характеру сприяють поширенню злочинності у дитячому середовищі [1, ст. 2].